

Mirades compartides

Emmanuel Guigon

Quan hi ha un terratrèmol, a vegades abans, i en molts casos després, es propaguen estranyes rèpliques pels núvols. Aquests tremolors celestes assenyalen, com si es tractés de llums intermitents, els canvis importants que alteren les nostres societats sota els nostres peus. Són els llampecs que la imaginació humana inventa per conjurar situacions crítiques. Amb l'ajuda de diversos instruments, diversos artistes contemporanis, cadascun segons la seva pròpia inspiració, projecten eclusions que es propaguen en un cel incert. Construeixen ciutats minúscules, ruïnes nostàlgiques, reconstrueixen ciutats, conceben naturaleses mortes, escriuen paisatges i inventen jocs nocturns.

Primera estació: *Assaig S. T. Angelus Novus*, de **Gonzalo Elvira**, guanyador aquest any del Premi de Pintura Torres García-Ciutat de Mataró. L'artista elabora la seva obra al voltant de l'altre costat del món, que el va portar a la fascinant sèrie de *Somnis* de Grete Stern. En aquesta obra, Gonzalo Elvira superposa a un paisatge de ruïna (es tracta d'una postal de la Setmana Tràgica de Barcelona, el 1909) la famosa obra de Paul Klee *Angelus Novus*, que de seguida va adquirir Walter Benjamin. El fi lòsof li va dedicar un text cèlebre: «Representa un àngel que fa l'efecte de voler allunyar-se d'allò que mira fixament. Els ulls se li veuen desorbitats, té la boca oberta i les ales desplegades. Aquest aspecte que haurà de tenir l'àngel de la història». Donar forma, per al pintor, és preguntar-se per la manera d'existir del visible, no aixafar els ulls sota el pes de les realitats. Mirar el món és deixar-se guiar sense saber cap a on es va. I què se sap exactament? En ell, en nosaltres, es crea una certesa cada vegada que una imatge com aquesta revifa obsessions. I és que l'ímpetu que inspira qualsevol veritable «visió» es desencadena en el més desconegut de l'ésser. La creença que mou l'artista quan pinta és que se'n va a l'aventura. Potser se

sent atret pel buit del llenç o del paper en blanc, com quan patim vertigen? Potser. Sigui com sigui, la pintura, com precisament Paul Klee va dir en els seus escrits, parla d'una partida i d'un desplaçament. L'ull no és mai un mer espectador immòbil. En la desena convocatòria del Premi de Pintura Torres García-Ciutat de Mataró, se'ns han mostrat altres mons igual de rics i diversos. Em quedaria amb el dels cinc finalistes. Encara que l'elecció continua sent difícil, donat que altres artistes han atret la nostra mirada i han suscitat debat.

La pintura d'**Ana García**, *Nunca se hace de día*, és alhora estranya i familiar. L'espai en què aquesta projecta imaginàriament la mirada és, efectivament, familiar, amb el parc de jocs infantils, el tobogan, els grafit, el fanal... I és estrany, com tot art veritable. *Entre chien et loup*, «a punta de dia», la llum porta també en ella una part de fosc. **Carmen Tarazona** així ho suggereix al títol: *Escribir paisaje*. Escriure'l, i no pintar-lo o dibuixar-lo? Seria com un viatge meditatiu, en el qual allò desdibuixat i allò esborrat del visible, la seva part de buit, l'immobilitza com deixant-lo fora del temps. A la naturalesa, tal com va pensar Heràclit, «li agrada amagar-se» o, dit d'una altra manera, roman, en l'essencial, invisible. **Jordi Pujadas Martorano** mescla en la seva obra, *Els límits del món*, materials diversos: guaix, pintura acrílica, tinta xinesa i paper japonès. Pujadas redueix aquests materials a una cosa elemental: una geometria sensible que s'organitza segons línies horitzontals i obliqües, segons talls precisos. El color sembla atenuar-se, com si es tractés de no insistir després del rigor, de manifestar una culminació en el blanc, de «fer el buit» per quedar-se només amb l'essencial. Mantenir la petjada del record. Per a **Gen Isoe**, en una naturalesa morta que mostra un gran talent, *Frutas en el suelo*, aquest treball comporta certa voluntat de multiplicar els punts de vista, un gust pels inventaris, per les notacions. Què fan aquestes fruites directament a terra? Una pinya, gerds, mores, codonys, un caqui, magranes, una xirimoia, llimones, amb un ganivet, culleres i una tela central, misteriosa. L'evidència de la seva presència només és possible si es pren distància. Es pot contemplar el cel així. Per jugar amb els corrents aeris. O també, davant tal multiplicitat de propostes, caldria preguntar-se: «Com es pot construir un quadre?». Per a **Miguel Ángel Villarino**, en la seva obra *La noche oscura y el pájaro solitario*, la pregunta seria: «Com es pot construir una ciutat?». Sovint, una ciutat s'ha anat formant capa rere capa, per estratificació, de tal manera que l'última se sosté sobre aquella que l'ha precedit. Villarino ens convida a un món imaginari i a una concepció molt particular dels detalls, amb un cel nocturn, l'angle d'una porta, la façana d'una casa, un ocell, xemeneies de fàbriques, tot això enmig d'un gran dinamisme modern. Reinventa a la seva manera l'«universalisme construït» de Torres García, que es basa en la construcció de composicions abstractes en les quals s'expressa a través de signes inventats o esquemes d'objectes reals. Magatzem i lloc de trànsit, imant de la llunyania, la ciutat portuària és una rosa dels vents oberta a les aglomeracions urbanes de tot el món. Es podria tractar, en certa manera, del port de Mataró?

Al principi d'aquesta presentació em referia a una partida i a una mirada compartida. I d'això és precisament del que es tracta aquí: de «partides» i de mirades compartides.